

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТЛОВИХ ПРОГРАМ ТА РІШЕНЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Вижницька міська територіальна громада
Чернівецька область

Зміст

Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Перелік НПА, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО.....	5
Основні терміни та поняття.....	6
Аналіз результатів дослідження.....	7
Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов.....	7
Локальні програми, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО, у Вижницькій МТГ.....	10
Національні житлові програми, які реалізуються у Вижницькій МТГ.....	13
Інформаційна доступність.....	15
Висновки.....	16
Рекомендації.....	17

Вступ

Конституція України є основою правового регулювання житлового права в Україні. Саме у ст. 47 Конституції України закріплене право на житло кожного громадянина країни. Держава створює умови, за яких кожен громадянин може його будувати, купувати або орендувати. Людям, які потребують соціального захисту, влада на рівні держави та місцевого самоврядування надає житло безоплатно або за доступну плату, встановлену законом.

Внаслідок повномасштабної війни Російської Федерації проти України мільйони українців були вимушені покинути свої домівки та переміститись у більш безпечні регіони країни. Вони стали внутрішньо переміщеними особами. Проблема ж забезпечення ВПО житлом набуває дедалі гострішого характеру — як для держави, так і для громад, які їх приймають.

Команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєш Сервісез”» у межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, проводить дослідження місцевих і національних політик у сфері житлових проблем ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни.

Органи державної та місцевої влади реалізують різні програми підтримки ВПО, які втратили житло та були змушені переїхати в інші населені пункти. Частина таких програм підтримки існувала до 24 лютого 2022 року, а деякі почали втілюватися лише після повномасштабного вторгнення. У проєкті Плану відновлення України, презентованому у липні 2022-го, наявні довгострокові перспективи підтримки населення в умовах воєнного стану та після його припинення.

Скорочення надходжень до державного та місцевих бюджетів, непередбачувані наслідки і строки завершення війни створюють негативний вплив на розроблення та ухвалення довгострокових рішень у житловому секторі.

За прогнозами міжнародних інституцій, що довше триватиме війна, то більше населення країни потраплятиме у вразливе становище, а ресурси, які дозволяли б людям протриматися без сторонньої допомоги, будуть вичерпуватися. Саме тому важливо визначити реальну потребу ВПО у житлових програмах і програмах підтримки реалізації житлових прав (компенсація оренди, комунальних послуг тощо), а також забезпечити їхню доступність.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Проведення аналізу житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, з метою розроблення рекомендацій, спрямованих на вдосконалення довгострокових житлових рішень на користь ВПО під час формування локальної житлової політики.

Об'єкт дослідження

Перешкоди в доступі ВПО до житлових програм, які діють у цільових громадах, зокрема з урахуванням забезпечення постійним та соціальним житлом.

Предмет дослідження

- Національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
- Чинні місцеві цільові програми, інші місцеві нормативно-правові акти (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
- Інші житлові програми та рішення для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати:
 - національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах;
 - місцеві цільові програми та рішення, інші локальні НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО;
 - житлові програми для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
2. Зібрати дані про кількість ВПО, які потребують покращення житлових умов у цільових громадах, з урахуванням демографічних характеристик та потреб у покращенні житлових умов.

3. Розробити звіт про результати аналізу чинних житлових програм для ВПО у цільових громадах.
4. Розробити рекомендації та план адвокації необхідних змін для кожної цільової громади.
5. Провести презентацію дослідження у формі заходу, спрямованого на адвокацію запропонованих змін за участі зацікавлених сторін.

Географія дослідження: об'єднані територіальні громади України.

Період проведення дослідження: лютий — липень 2024 року.

Методи та інструменти дослідження

- Експертна оцінка місцевих цільових програм та інших НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямованих на забезпечення житлом ВПО.
- Експертна оцінка доступу до національних житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах.
- Експертна оцінка житлових програм для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
- Аналіз офіційних сайтів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо доступності інформації про чинні житлові програми для ВПО.

Джерела інформації

1. Сайти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування територіальних громад.
2. Офіційні відповіді на запити згідно з вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації».
3. Статистична інформація щодо кількості ВПО, які потребують покращення житлових умов.
4. Місцеві НПА (положення, програми, рішення, розпорядження, плани заходів тощо).
5. Звіти про виконання житлових програм.

Перелік нормативно-правових актів, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО

- Конституція України.
- Цивільний кодекс України.
- Житловий кодекс України 1983 року.
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
- Закон України «Про житловий фонд соціального призначення».
- Постанова КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).
- Постанова Ради Міністрів УРСР і Укрпрофспілки «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» (від 11.12.1984 № 470).
- Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та операційний план заходів з її реалізації у 2023–2025 роках (затверджені Розпорядженням КМУ від 07.04.2023 № 312).
- Порядок надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом (затверджений Постановою КМУ від 10.10.2018 № 819) — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ від 02.08.2022 № 856 (доступне іпотечне кредитування «Оселя»).
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за Програмою «Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам» (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451), — за рахунок коштів гранту, наданого KfW.
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об’єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980), — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (від 18.04.2018 № 280).

- Постанова КМУ «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат на тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» (від 19.03.2022 № 333).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (від 04.10.2017 № 769).
- Локальні НПА (комплексні програми, рішення сесії місцевих рад, порядки виконавчих комітетів місцевих рад тощо).

Основні терміни та поняття

Внутрішньо переміщена особа в українському законодавстві — це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання внаслідок чи для уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Відповідно до п. 6 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВПО має право на створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання.

Основою правового регулювання житлових прав в Україні є Конституція України, яка в ст. 47 закріплює загальне право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Людям, які потребують соціального захисту, держава та органи місцевого самоврядування надають житло безоплатно або за доступну плату відповідно до закону. Нікого не можна примусово позбавити житла, виключно на підставі закону за рішенням суду.

Відповідно до Закону України «Про житловий фонд соціального призначення», **житловий фонд соціального призначення** — це сукупність соціального житла, що надається громадянам України, які відповідно до закону

потребують соціального захисту. Окремі аспекти цього поняття висвітлені в постанові КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).

Дещо інший підхід викладено в Житловому кодексі України. Так, п. 5 ч. 2 ст. 4 зараховує до житлового фонду соціального призначення квартири в багатоквартирних житлових будинках, садибні (одноквартирні) житлові будинки, а також житлові приміщення в інших будівлях усіх форм власності, що надаються людям, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Тобто не обмежує житловий фонд лише комунальною формою власності.

Питання, пов’язані з розміщенням ВПО у місцях тимчасового проживання, зокрема з дотриманням вимог, передбачених Постановою КМУ «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 01.09.2023 № 930), а також з наданням соціальних послуг у громаді (притулок, підтримане проживання, стаціонарний догляд, паліативний догляд тощо) *це дослідження не охоплює.*

Аналіз результатів дослідження

Вижницька міська територіальна громада розташована у Вижницькому районі Чернівецької області. Адміністративний центр — місто Вижниця. До складу громади входить одне місто (Вижниця) та дев’ять сіл. Площа Вижницької МТГ — 183,5 км², кількість населення — 19 538 людей.

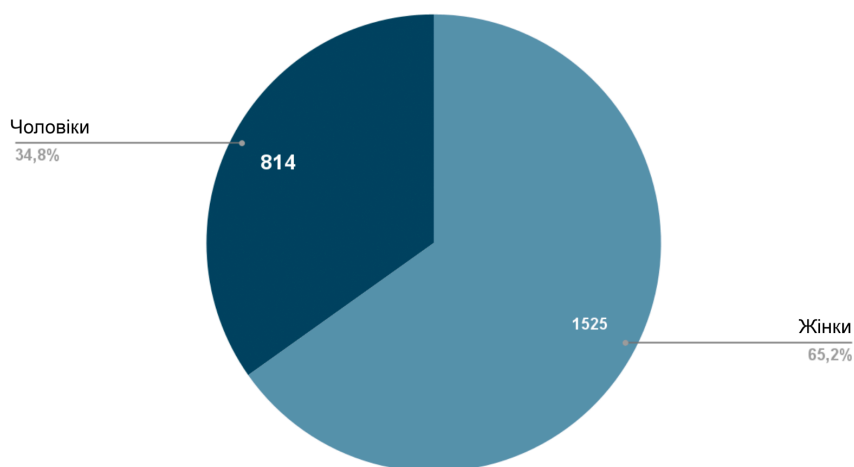
Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов

Щоб отримати статистичні дані про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов у Вижницькій територіальній громаді, було надіслано відповідні запити на доступ до публічної інформації.

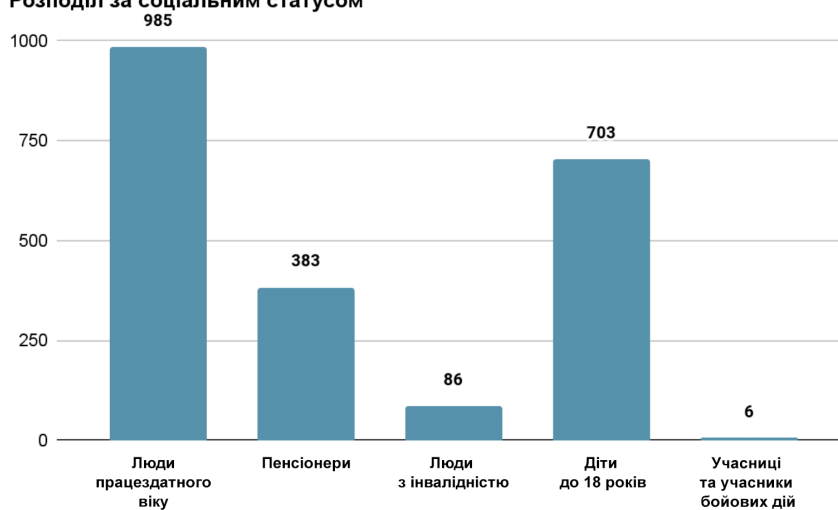
Станом на 01.08.2024 на території всіх населених пунктів Вижницької МТГ зареєстровані **2339 ВПО (1274 сім’ї ВПО).**

<i>Категорії</i>	<i>Кількість</i>
Зареєстровані ВПО (всього)	2339
Зареєстровані ВПО з 2022 року	4780
Сім'ї ВПО	1274
Жінки	1525
Чоловіки	814
Люди працездатного віку	985
Пенсіонери	383
Люди з інвалідністю	86
Діти до 18 років	703
Учасниці та учасники бойових дій	6

Розподіл за статтю

Розподіл за соціальним статусом

У Вижницькій МТГ станом на 01.08.2024 на обліку перебувають **2339 ВПО**, з 2022 року зареєстровані **4780 ВПО**. Вказане свідчить про те, що ВПО після початку повномасштабної війни Російської Федерації проти України більше мігрують у межах країни та змінюють громади. Тільки частина ВПО вибрала для життя Вижницьку МТГ.

Станом на березень 2024 року на обліку людей, які потребують надання житлового приміщення для тимчасового проживання з фонду житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО, перебувають **78 сімей**. Ця черга має рейтингові показники вразливості ВПО. При постановці на тимчасовий облік ВПО проводиться оцінка житлових потреб сімей ВПО.

Протягом 2022–2024 років **62 людини** отримали житло в комунальних МКП та модульному містечку. На території громади виділено **два комунальні приміщення** (приміщення колишнього ФАПу в с. Мілієве та будинок культури у с. Черногузи) для переобладнання під МКП, де виконані капітальні ремонти. Також Вижницька міська рада виділила **три приміщення комунальної власності** для створення соціального житлового фонду.

На території громади створена Рада з питань ВПО при Вижницькій міській раді (відповідно до Розпорядження виконавчого комітету Вижницької міської ради від 05.09.2022 № 02-0271). Рада з питань ВПО — консультативно-дорадчий орган при Вижницькій міській раді, який бере участь у реалізації регіональної політики у сфері забезпечення і захисту прав та інтересів ВПО, сприянні діяльності територіальних громад у розвитку ефективних механізмів адаптації та інтеграції ВПО.

Склад Ради з питань ВПО: **18 людей**, зокрема 6 представників органу, при якому створено Раду, 9 ВПО, 3 представники громадських об'єднань, які провадять діяльність у сфері забезпечення та захисту прав ВПО. Засідання проводяться не рідше одного **разу на квартал**.

У відповіді на запит на доступ до публічної інформації виконавчий комітет Вижницької міської ради повідомив, що до Вижницької міської ради не надходило звернень від Рада з питань ВПО щодо забезпечення житлом ВПО. Це може свідчити про недостатню комунікацію або відсутність поінформованості Ради з питань ВПО про нагальні потреби у цьому напрямі.

Локальні програми, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО, у Вижницькій МТГ

Для оцінки доступності національних житлових програм, які реалізуються у Вижницькій територіальній громаді, а також для аналізу місцевих цільових програм та інших НПА, спрямованих на забезпечення житлом ВПО, відповідальним виконавцям цих програм були направлені запити.

На території Вижницької МТГ діє Програма фінансової підтримки внутрішньо переміщених осіб з міського бюджету Вижницької міської ради на 2024 рік, у межах якої заплановане впровадження заходів з підтримки ВПО.

Мета Програми: здійснення комплексу заходів, спрямованих на створення належних умов для тимчасового проживання ВПО та/або евакуйованих у зв'язку із введенням воєнного стану людей; забезпечення їх харчуванням, товарами першої необхідності, здійснення евакуації та перевезення, оплати інших послуг, пов'язаних із підтримкою ВПО тощо.

Серед заходів Програми:

- створення належних умов для тимчасового проживання ВПО та/або евакуйованих у зв'язку із введенням воєнного стану людей;
- задоволення продовольчих потреб (закупівля продуктів харчування, зокрема дитячого, питної води; їх доставлення до місць призначення);
- забезпечення товарами першої необхідності, гігієнічними засобами, побутовою технікою, дровами тощо;
- забезпечення медичними засобами;
- евакуація, вивезення, переміщення ВПО;
- облаштування місць розміщення ВПО;
- оплата інших заходів, спрямованих на підтримку ВПО.

Загальний обсяг фінансування Програми — **6 250 000,00 грн**. Планується надавати підтримку **2655 ВПО**. У 2024 році в місцевому бюджеті у межах Програми передбачено **305 000,00 грн** на покращення житлових умов ВПО.

У 2024-му (станом на 01.08.2024) за Програмою на заходи з фінансової підтримки ВПО з міського бюджету Вижницької міської ради були виділені кошти у сумі **110 800,00 грн**, якими скористалися **103 ВПО**. Це свідчить про низьку залученість ВПО до цієї Програми. Адже 103 ВПО — це лише **3,9% від кількості ВПО**, яким планували надати підтримку.

Для забезпечення належних умов реалізації соціально-економічних, особистих прав і свобод вимушених переселенців Розпорядженням Чернівецької ОВА від 14.12.2023 № 1285-р затверджено **Комплексу**

програму підтримки та інтеграції внутрішньо переміщених осіб, інших постраждалих від війни на 2024 рік.

У межах виконання Програми у 2024 році заплановано здійснення низки заходів, зокрема:

- реалізація житлових та майнових прав ВПО;
- працевлаштування ВПО (заходи з популяризації підприємництва серед ВПО, проведення інформаційно-освітніх заходів про особливості заснування та розвитку власної справи);
- проведення інформаційних кампаній, зокрема для безробітних, щодо можливості започаткування або розширення власної справи в межах державної грантової Програми «єРобота»;
- надання безоплатних індивідуальних і групових консультацій з питань організації та провадження підприємницької діяльності із залученням на громадських засадах працівників органів державної влади, соціальних партнерів;
- створення умов для інтеграції ВПО у територіальних громадах, які їх приймають;
- забезпечення належних умов проживання ВПО, фінансова підтримка інших людей, які постраждали від війни;
- охоплення ВПО освітніми та культурними послугами;
- проведення інформаційної кампанії щодо прав та гарантій вимушених переселенців.

На реалізацію зазначених заходів виділені кошти з обласного бюджету (20 900 000,00 грн), з яких 8 500 000,00 грн заплановано спрямувати на реконструкцію та капітальний **ремонт приміщень і будівель для розміщення ВПО**. За I півріччя 2024 року використано кошти на загальну суму 608 000,00 грн, які спрямовано зокрема на:

- **444 500,00 грн** — проведення ремонтно-будівельних робіт приміщень та облаштування місць розміщення вимушених переселенців в ОКУ «Чернівецький обласний центр соціально-психологічної допомоги».
- **163 500,00 грн** — забезпечення належних умов для тимчасового проживання ВПО (оплата послуг з побутового обслуговування, зокрема прання білизни).

Комплексна програма підтримки та інтеграції ВПО на 2024 рік — важливий крок у забезпеченні соціально-економічних прав і свобод ВПО. Виділення коштів у розмірі 20 900 000,00 грн свідчить про серйозний підхід до вирішення цієї проблеми. Хоча наразі використано лише невелику частину

коштів (608 000,00 грн), вже виконані роботи з реконструкції приміщень для ВПО і забезпечення побутових умов. Це позитивний результат, але для повного досягнення цілей Програми необхідно активізувати використання виділених коштів і продовжити реалізацію запланованих заходів.

В області також діє **Регіональна програма компенсації частини процентної ставки за іпотечними кредитами окремих категорій громадян у Чернівецькій області на 2023–2025 роки** (затверджена Розпорядженням Чернівецької ОВА від 26.07.2023 № 662-р). Для підтримки військовослужбовиць/вців, ветеранок і ветеранів війни та членів їхніх сімей, ВПО, які проживають (zareestrovani) у будь-якому населеному пункті Чернівецької області та які скористалися доступною іпотекою для придбання житла в межах державної Програми «Оселя», надається компенсація частини процентної ставки у розмірі 3% річних за іпотечними кредитами для придбання житла у Чернівецькій області.

На 2024 рік на зазначені цілі в обласному бюджеті виділені кошти у сумі 2 000 000,00 грн. За липень 2024-го компенсацію частини процентної ставки у розмірі 3% річних за іпотечними кредитами отримали 64 людини на загальну суму 283 600,00 грн.

Регіональна програма допомагає ВПО, а також військовослужбовцям/вцям, ветеранкам і ветеранам війни зменшити фінансове навантаження при придбанні житла у межах державної Програми «Оселя». Це вагома підтримка на шляху інтеграції та стабілізації життєвих умов ВПО у регіоні.

У березні 2024 року було підписано Меморандум про партнерство та співпрацю між Товариством Червоного Хреста України, Чернівецькою ОВА та Вижницькою міською радою. Цей Меморандум передбачає координацію зусиль і спільну діяльність у напрямі підтримки людей, які постраждали від воєнних дій на території України. На території Вижницької МТГ заплановане встановлення **40 модульних будинків**, у яких зможуть тимчасово проживати ВПО.

Національні житлові програми, які реалізуються у Вижницькій МТГ

Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» (далі — *Держмолодьжитло*) є виконавцем низки державних та регіональних програм, мета яких — забезпечення житлом ВПО. Такі програми реалізуються відповідно до:

1. Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980).
2. Порядку пільгового іпотечного кредитування внутрішньо переміщених осіб за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW) (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451). Фінансування відбувається за рахунок грантових коштів Уряду Федеративної Республіки Німеччини через KfW.

Діють вісім місцевих житлових програм (шість обласних — у Вінницькій, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Миколаївській, Одеській областях; дві міські — у Тернополі та Харкові), затверджені органами місцевого самоврядування. Передбачене забезпечення житлом ВПО шляхом надання пільгового кредиту або бюджетної підтримки.

Кількість зареєстрованих заяв від ВПО в усій Україні щодо участі у житлових програмах з 2021 року:

- Порядок № 980: 2021 рік — 9051; 2022 рік — 9117; 2023 рік — 9185; 2024 рік (станом на 01.06.2024) — 9215.
- Порядок № 451: 2021 рік — 22 286; 2022 рік — 30 505; 2023 рік — 35 244; 2024 рік (станом на 01.06.2024) — 36 472.

Надходження заявок на участь у програмі в межах Порядку № 980 залишається стабільними, з незначним, але постійним збільшенням щороку. Це свідчить про те, що програма актуальна, але її популярність зростає дуже повільно. Причиною такої ситуації можуть бути певні обмеження чи умови, які не сприяють значному зростанню кількості заявок. Надходження заявок на участь у програмі в межах Порядку № 451 зростає значно динамічніше. Така популярність серед ВПО може бути спричинена більш привабливими умовами або доступнішими критеріями відбору. Бачимо, що ВПО схиляються

до участі у програмі в межах Порядку № 451, що може сигналізувати про необхідність перегляду умов Порядку № 980 або створення нових ініціатив, які відповідали б потребам цієї групи населення.

Кількість ВПО, які скористалися житловою програмою в Україні

Документ	2021		2022		2023		2024		Разом	
	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн
Порядок № 980	11	13,6	7	7,4	6	10,1			24	31,1
Порядок № 451	241	280,1	332	487,6	94	166,7	2	3,3	669	937,7
Місцеві програми	12	8,3			8	7,9	1	1,1	21	17,3

Держмолодьжитло надало лише узагальнені дані, у розрізі громад інформація відсутня, що створює перешкоди для аналізу реалізації програми у кожній громаді окремо.

ПрАТ «Українська фінансова житлова компанія» (далі — **ПрАТ «Укрфінжитло»**) утворено для розвитку іпотечного кредитування, зокрема забезпечення громадян України житлом. 100% акцій ПрАТ «Укрфінжитло» належить державі в особі Міністерства економіки України. Зокрема, ПрАТ «Укрфінжитло» є виконавцем державної Програми іпотечного кредитування «єОселя», що реалізується відповідно до [Постанови КМУ «Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством “Українська фінансова житлова компанія” доступного іпотечного кредитування громадян України»](#) (від 02.08.2022 № 856). Цією Програмою можуть скористатися ВПО.

За інформацією, наданою ПрАТ «Укрфінжитло», станом на 12.06.2024 у Чернівецькій області видано один кредит. Сума виданого кредиту у 2023 році — 2 000 000,00 грн. Загалом в Україні обсяг фінансування цієї Програми у 2023 році становив 8,849 млрд грн (5855 кредитів). Обсяг фінансування у 2024-му, відповідно до фінансового плану, становить 19,2 млрд грн. Обсяг фінансування Програми «єОселя» не розподіляється за громадами.

За інформацією, розміщеною на [офіційному сайті](#) ПрАТ «Укрфінжитло», відсоток ВПО у розрізі клієнтів — позичальників в Україні, які скористалися

даною житловою кредитною Програмою, з 2022 року та станом на червень 2024-го становить **1,8% від загальної кількості**.

Загальна кількість поданих заяв від ВПО через мобільний додаток порталу «Дія» в Україні з 01.08.2023 — 15 856. Але ВПО майже не користувалися даною Програмою. Це може свідчити про те, що вони не розглядають Програму як таку, що вирішить їхню житлову потребу. Серед причин такої ситуації — обмежені фінансові ресурси ВПО, підвищені ризики та відповідальність з отриманням кредиту, значна сума першого внеску.

У ПрАТ «Укрфінжитло» інформація щодо кількості заяв та виданих кредитів у розрізі громад відсутня, що створює перешкоди для аналізу реалізації Програми у кожній громаді.

Вижницька міська рада у своїй роботі керується Постановою КМУ «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495).

На виконання Постанови КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб» (від 19.03.2022 № 333) у Вижницькій тергромаді діє Програма компенсації оренди житла, житлово-комунальних послуг («Прихисток»). Виконавчий комітет Вижницької міської ради повідомив, що Програмою «Прихисток» скористалися **1354 ВПО**, які зареєстровані на території громади. Це свідчить про те, що Програма популярна, адже на території громади зареєстровані 2339 ВПО, з них **58% ВПО** взяли участь у ній.

Субвенцію з державного бюджету місцевому бюджету для формування фонду тимчасового житла для ВПО (субвенція 70/30) Вижницька міська рада не отримувала.

Інформаційна доступність

Для аналізу доступності інформації про житлові програми у Вижницькій МТГ було досліджено офіційний [сайт громади](#). Тут відсутня окрема вкладка «ВПО». Але, використовуючи пошук на сайті за ключовим словом «ВПО», вдається знайти багато корисної інформації для переселенців. Наприклад, про те, що транспортна компанія «Грузар» розпочинає реалізацію [соціального проекту](#) (безкоштовний переїзд або перевезення речей УБД та ВПО). Наявне посилання на онлайн-анкету для отримання допомоги.

Також на сайті періодично з'являються та оновлюються матеріали про програми допомоги міжнародних і національних неурядових організацій.

Ця інформація містить вичерпний перелік контактів, адрес і документів, корисний для отримувачів допомоги.

Громада попередила переселенців про зміни у порядку [призначення виплат на проживання для ВПО](#). Крім того, на сайті активно інформують про заплановане [будівництво для переселенців](#) (на території Вижницької МТГ встановлять 40 модульних будинків для тимчасового проживання ВПО). Міститься на сайті й [інформація](#) про те, як отримати юридичні послуги безоплатно.

Наявне посилання і на інформацію про [Координаційну раду ВПО](#). Тут можна ознайомитися з Розпорядженням про створення Ради з питань ВПО, двома протоколами засідань Ради та двома програмами для ВПО, які діють на території громади.

У розділі «ЦНАП» розміщена інформація про перелік адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП Вижницької міської ради, зокрема про послуги для ВПО. У новинному розділі можна також знайти корисні для ВПО дані. Усі рішення, програми та інші документи розміщені на сайті. Він навігаційно доступний для користувачів.

У процесі співпраці з Вижницькою МТГ виникли певні труднощі в отриманні відповіді на запит на доступ до публічної інформації. Але співробітники Вижницької міської ради були готові допомогти та усунули ці труднощі. Отримана відповідь на запит — інформативна та вичерпна.

Висновки

Станом на 01.08.2024 на території всіх населених пунктів Вижницької МТГ зареєстровані **2339 ВПО (1274 сім'ї ВПО)**. Станом на березень 2024 року на обліку людей, які потребують надання житлового приміщення для тимчасового проживання з фонду житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО, перебувають **78 сімей**. Ця черга має рейтингові показники вразливості ВПО. Протягом 2022–2024 років **62 людини** отримали житло в комунальних МКП і модульному містечку.

У Вижницькій територіальній громаді реалізується державна соціальна Програма «Прихисток» (відповідно до Постанови КМУ від 19.03.2022 № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб»). Також на території громади діє Програма фінансової підтримки внутрішньо переміщених осіб з міського

бюджету Вижницької міської ради на 2024 рік, яка містить заходи з підтримки ВПО.

Субвенцію з державного бюджету місцевому бюджету для формування фонду тимчасового житла для ВПО (субвенція 70/30) Вижницька міська рада не отримувала.

У березні 2024 року було підписано Меморандум про партнерство та співпрацю між Товариством Червоного Хреста України, Чернівецькою ОВА та Вижницькою міською радою. На території Вижницької МТГ планують встановити **40 модульних будинків**, у яких зможуть тимчасово проживати ВПО.

Крім того, у громаді виділено **два комунальні приміщення** (для переобладнання під МКП). Також Вижницька міська рада виділила **три приміщення комунальної власності** для створення соціального житлового фонду.

У Вижницькій МТГ легко отримати інформацію про програми для ВПО, сайт громади навігаційно доступний для ВПО.

Рекомендації

Згідно зі ст. 47 Конституції України, громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Отже, держава повинна створити умови, за якими кожна людина буде мати змогу побудувати чи придбати житло або взяти його в кредит, орендувати.

Для покращення локальних/місцевих політик у сфері житлових прав ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни, зокрема розвитку соціального житла у Вижницькій МТГ, надаємо низку рекомендацій.

На загальнонаціональному рівні:

- Напрацювати стратегію нової житлової політики на території України шляхом ухвалення нового житлового законодавства, яке відповідало б викликам сучасності та передбачало б механізми реалізації житлових прав ВПО.
- Розробити довгострокову державну програму забезпечення житлових прав ВПО у розрізі екстреного, тимчасового, постійного житла, проведення капітального і поточного ремонту, зокрема на умовах кредитування, а також фінансування для окремих соціальних категорій.

- Підвищити спроможність Рад з питань ВПО шляхом розроблення нормативно-правових актів, які б містили методичні рекомендації та правові механізми їх впливу на реалізацію і захист житлових прав ВПО.
- Збільшити фінансування місцевих бюджетів на будівництво нового житла для ВПО, реконструкцію житлового фонду, пільгове кредитування (залучення додаткового фінансування від міжнародних організацій, країн-донорів, грантових програм, розв'язання питання справедливого спрямування цих коштів, зокрема шляхом формування зведеної публічної інформації про потреби).
- Розробити порядок компенсації витрат ВПО на оренду житла з визначенням критеріїв та строків такої компенсації, а також залучати гранти для пільгового іпотечного кредитування ВПО.

На місцевому рівні:

1. *Забезпечення житлом та ухвалення локальних НПА*

- Оновити відкриті списки людей, які потребують тимчасового житла з фонду тимчасового житла.
- Передбачити кошти в місцевому бюджеті для формування фонду тимчасового житла для ВПО, провести інвентаризацію наявного житлового фонду, який може бути використаний для цих цілей.
- Продовжувати інвентаризацію вільних приміщень на території громади, що можуть бути переобладнані для тимчасового та соціального житла для ВПО.
- Розробити стратегію довгострокових житлових рішень для ВПО, зокрема за участю міжнародних гуманітарних організацій.
- Розробити місцеві житлові програми та стратегії, спрямовані на будівництво, реконструкцію житлових приміщень для розміщення ВПО залежно від їхніх потреб.
- Розробити та затвердити порядок розподілу житла з фонду тимчасового житла для ВПО, залучити до розроблення порядку на підставі Постанови КМУ від 29.04.2022 № 495 представників консультативно-дорадчого органу — Ради з питань ВПО.
- Залучити Раду з питань ВПО до процесу ухвалення рішень щодо житла, зокрема до робочих груп для розроблення порядку розподілу тимчасового житла.

- Використовувати позитивний досвід інших органів місцевої влади у реалізації рішень щодо забезпечення житлових прав ВПО.
- Розглянути можливість створення револьверного фонду для фінансування майбутніх ініціатив з розвитку фонду соціального житла, що забезпечить фінансову стійкість без потреби у додаткових коштах.

2. Інформаційна доступність

- Опублікувати на сайті відкриті списки людей, які потребують тимчасового житла з фонду тимчасового житла.
- Широко інформувати ВПО про вимоги та процедури участі в житлових програмах на національному і місцевому рівнях. Підвищувати рівень поінформованості про можливості отримання тимчасового та соціального житла.
- Створити розділ «ВПО» на офіційному сайті та максимально наповнити його; додати інформацію про забезпечення прав ВПО, зокрема житлових, про наявні національні та локальні житлові програми.
- Наповнити розділ сайту «Рада з питань ВПО» інформацією про склад Ради, контакти членів Ради, оновити дані про діяльність та засідання Ради.

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізаційні Сервіси»» у лютому – липні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ «ССС»» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підписуйтеся на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

КОНТАКТИ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «Благодійний фонд "Стабілізаційні Сервіси"»

НАШ САЙТ:
<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
info@radnyk.org

FACEBOOK:
[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:
[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:
[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:
[@SSS_Ukraine](https://www.x.com/SSS_Ukraine)